

zagovornikov in pristašev, in zaradi tega so se glasovi vselej tako razdelili, da na nobeni strani ni bilo brez-pogojne večine. Naposled se je država odločila stvar rešiti na radikalen način, odbacnila je vse tekmovalce, in vprašanje se je rešilo na čuden način. Vse teritorije države so se sestavile v geometrično podobo in poiskalo se je matematično središče in tukaj so se namestili osrednji uradi te države. Okrog je vzraslo mesto Lansing, ki že ima 15.000 prebivalcev, če tudi se je osnovalo v velikem gozdu v redkonaseljenem in nevarljivem kraju.

V 1889. letu se je Dakota razdelila v dva dela in vsak del je vsprejel v zvezo kot posebna država. Teritorij Dakote je že od začetka svoje organizacije imel močno republikansko večino, in tu za demokrate ni bilo nobenega upanja. Po prebivalstvu je že dolgo imela pravico da se vsprejme mej države, a tega ni mogla doseči do 1889. l., ko so imeli republikanci večino v zbornicah in je bilo tudi predsedstvo Zjedinjenih držav v njih rokah. Do tedaj je jeden ali drug teh odločilnih faktorjev bil v rokah demokratov, ki so iz strankarskih ozirov razbili vse poskuse tega teritorija v tem oziru. To se more reči o teritorijah Washington, Idaho, Montana in Wyoming, ki so se tudi šele 1889. l. vsprejeli v zvezo kot države.

V obeh Dakotah je borba za glavni mesti trajala samo pol leta in se je končala tedaj, ko sta se izbrani mesti zgradili na svoje stroške vsa potrebna vladna poslopja. V državah Kansas in Texas se v zapadnjih delih snujejo vedno novi okraji in vselej je huda borba za to, katero mesto bode glavno mesto okraja. Lani je v Kansasu v dveh slučajih prišlo do streljanja s puškami. Tekmujoča mesta dobila so različna števila glasov pri glasovanju in mej njih meščani se je prava vojna začela, pri čemer so arhivov in dokumentov novih okrajev z uradniki vred in v jednom slučaju celo poslopij, v katerem so bili nameščeni, se z oboroženo polastili sedaj ti, sedaj drugi in nekajkrat premestili iz kraja v kraj, dokler ni guverner se umešal policijo, da je ukrotila nemirneže.

Odstotek razmerja mestnega prebivalstva h kmet-skemu v Zjedinjenih državah neizmerno hitro narašča. Pred tridesetimi leti je na 100 kmetov prišlo 7 meščanov, po zadnjem številjenji jih je pa prišlo že 28. Vzlic temu se pa pomen dežele v poljedelskem in živinorejskem oziru ne manjša, temveč še narašča, če tudi ne tako hitro, kakor obrtnija in trgovina. To se da pojasniti z vedno večjo porabo in z zboljšanjem kmetijskih strojev in z osredotočenjem načinov gospodarstva. Kjer je pred tridesetimi leti bilo treba desetih delavcev, sedaj dva z vspehom opravljata gospodarstvo kmetije; potrebe prebivalstva v tovarniških izdelkih pa rasto hitreje kakor število prebivalstva, ker občno blagostanje narašča in se poraba vekša — kar je pred tridesetimi leti veljalo že za potrato, je sedaj že neobhodno potrebno in izdatki vsake rodbine so se neprimerno povekšali. Zaradi tega se mestno prebivalstvo hitreje vekša, kakor kmetško. Pri ameriškanskih pogojih življenja, ko more vsak državljan dobiti v svojo last 160 akrov državne zemlje, katere je še na milijone

akrov svobodne in spada pod pravico homeostead, ni znan mestni proletarijat in tudi sedaj še ni mogoč. Razmerje mej kmetским in mestnim prebivalstvom more služiti za odlično merilo civilizacije in blagostenja dežele.

(Konec sledi.)

K zgodovini Kube.

Kuba, ki je za prvega odkritja spadala Kolumbu, imela je v pretečenih štirih stoletjih največje mogoče spreminjajoče se dogodke zaznamovati. Nastala je kmalu cvetoča španjska kolonija. Toda že v začetku minolega stoletja je prišla v prepir z domovino, ker je razglasila kupčijo s tobakom za vladno samoprodajo. Angleži so jo v letu 1762. odvzeli, a kmalu potem zopet izročili Španjski.

Otok je bil od l. 1773. naprej središče pravega suženjskega trga. Šele l. 1777. dobil je nekega vrhovnega kapitana kot prvega uradnika. Ko je namreč izbruhnila za časa francoske revolucije ustaja zamorcev v Haiti, preselilo se je na Kubo veliko število francoskih rastlinoobdelovalcev. To je podprlo in prineslo bogastvo otoku, zraven pa tudi misel o svobodi. Tudi njega domači sužnji so se začeli ozirati po stopinjah, katere so naredili zamorci v Haiti v svrhu osvobojenja.

Toda navzlic vsemu temu so Kubanci poostrili suženjstvo in v vednem večjem številu so morali prihajati črnci iz Afrike. Število ustašev se je s tem hitro množile. Od leta 1812. nadalje ponavljale so se ustaje neprestano, dokler ni slednjič nastal l. 1848. splošen punt zamorcev, pri katerem je bilo usmrtenih 10.000 črnih. Anglija je ta čas protestirala zoper trgovino s sužniki in španjska vlada je isto prepovedala.

Notranji položaj je postal nato zelo kočljiv. Za prvenstvo so se pogajali rojeni Španjci in priseljenci. Zadnji so hoteli biti opravičeni do jednake pravice vseh javnih služeb. Leta 1845. jeli so se tudi Amerikanci zanimati za otok in se začeli naseljevati zlasti v onih krajih, kjer je bilo suženstvo najbolj udomačeno. Ne dolgo za tem stavljen je bil v senatu v Vašingtonu predlog, naj se začne pogajanja s španjsko vlado za odstop otoka. Zasnovala se je neka družba, ki je ponudila Španiji 200 milijonov dolarjev kot kupno ceno za otok, ali španjska vlada je to ponudbo odklonila. Koj na to začeli so misliti na oboroženo ekspedicijo, katera je bila kmalu pripravljena in jo je vodil general Narcisde Lopez.

Španjska je poslala med tem generalnega poveljnika Jos de la Conche z 25.000 vojaki na Kubo in ondi bila pripravljena za vsak napad. Koj vprvič se je ponesrečilo do cela generalu Lopezu; ni namreč mogel dobiti primerne kraja za naskok in vsled tega je ubežal. Pa leta 1851. podal se je drugič nad Španjce z 453 možmi, pa te so razpršili silno hitro na vse strani. On sam, general Lopez pa je bil ujet in 1. septembra l. 1851. so ga v Havani ustrelili. Čez

štiri leta potem, t. j. l. 1855. naredila se je v Novem Jorku enaka ekspedicija in se podala nad Španjce za pridobitev otoka. Toda teh zadnjih so Španjci mnogo vjeli in pozapri v Havani. Na otoku se je razglasilo ta čas obsedno stanje.

Z odpravo suženjstva v Zjedinjenih državah so se zmanjšali interesi rastlinoobdelovalcem zlasti na jugu, ravno tako kakor na Kubi, da bi se pridružila Kuba Zj. državam. Hrepenenje po neodvisnosti od Španije pa se ni zmanjšalo. L. 1869. prišlo je celo tako daleč, da je Španija odločno pobila vsa pogajanja prevstrojevalne stranke.

Nastal je upor. Ustaši šteli so 30.000 mož, vodstvo so izročili Lespedsu in Quesadi. Več glavnih poveljnikov je uvidevši, da ne morejo nemir zadušiti, se je prostovoljno odreklo svoji časti. Konečno v letu 1878. šele je zamogla Španija narediti mir s tem, da je izgubila deset tisoč vojakov in trideset milijonov dolarjev denarja. Generalni kapitan Martinez Campos, ki je bil ob enem tedanji prvi španjski minister, je obljubil velike reforme, ali izvesti jih, se mu dozdej še ni posrečilo.

Suženjstvo odpravljeno je bilo dne 8. marca 1880. leta.

Poučni in zabavni drobiž.

Pogreb pri trapistih. Ganljiv in čudno žalen je pogreb pri trapistih. Takoj po smrti denejo meniha oblečenega v samostansko obleko na navadno desko in ga tako prenese v samostansko kapelo. Tam ostane mrtvec, dokler ga ne pokopljejo. Štiri rumene sveče gore neprenehoma pri mrtvaškem odru. Noč in dan molijo vsi menihi mrtvaške molitve. Na dan pokopa pojo mrtvaške pesmi in veliko črno sv. mašo. Na to se razvrste vsi menihi in spremijo svojega mrtvega sodruga na tiho samostansko grobišče. Tožnomilo odmevajo psalmi, resno korakajo blede bratje. Ko dospe do groba, molijo še nekaj molitev in potem spuste v grob telo, ne položeno v rakev, ampak samo opravljeno s samostansko obleko. Jeden izmed menihov gre potem v grob in potegne kapuco čez obraz svojega mrtvega brata. Na to vrže duhovnik, ki vodi spreved, lopato prsti na mrtveca. Še dva druga meniha storita isto in potem zasujejo mrtveca kakor navadno. Na to se vrne spreved v kapelo v istem redu. Trapisti imajo svoje pokopališče vedno na dvorišči, tako da imajo živeči samostanci vedno pred očmi mrtve brate. In kakor hitro zakopljejo jednega, že izkopljejo zopet ležišče prihodnjemu mrtvecu, da se na ta način bolj živo predoči redovnikom smrt.

Falbovi kritični dnovi. Falb je bodoče leto v svojem koledarji navel sledeče kritične dneve: 30. januarja, 28. februarja, 29. marca, 27. aprila, 9. avgusta, 7. septembra, 6. oktobra in 5. novembra bodo kritični dnevi prve vrste; dne 13. februarja, 14. marca, 13. aprila, 26. maja, 10. julija, 23. avgusta, 22. septembra in 4. decembra kritični dnevi druge vrste, ter dne 14. januarja, 12. maja, 11. in 26. junija, 24. julija, 21. oktobra, 2. novembra in 20. decembra kritični dnevi tretje vrste.

Čuden muzej osnujejo v Kajiri. V njem bodo stvari, katere so služile za to da se je utihotapljal hašiš v Egipet. Ta muzej bode jako zanimiv in za carinske uradnike jako poučen. V njem bodo kmetijski stroji, konjakove steklenice, ledni kostni, raznovrstne obleke, kamenje, les, bale papirja, škornji, pušice za konserve, hišna oprava itd.

Žrtva znanosti. V Moskvi je vseučilišni profesor Vartov delal neke poskuse z mikrobi. Pri tem se mu je razletela svetilnica in nekateri koseci so mu prileteli v vrat in ga hudo ranili. Na ta način je strup prišel v truplo in profeso je umrl.

Novice.

— **Deputacija pri cesarju.** Deputacija ljubljanskega občinskega sveta župan Grasselli, podžupan dr. vitez Bleiweis in občinski svetnik Ivan Hribar, se je dne 11. t. m. poklonila cesarju in mu izrekla zahvalo za dobrote, izkazane mestu po potresni katastrofi. Cesar je deputacijo jako milostno vsprejel in rekel, da ga je zelo razveselil sklep obč. sveta, postaviti spomenik, ker zmatra to za dokaz hvaležnosti in zvestobe ljubljanskega prebivalstva njegovi osebi. Cesar je potem, govoreč s člani deputacije, povpraševal po stavbenih in družih razmerah v Ljubljani, in konečno obljubil storiti za zvesto Ljubljano, karkoli bo mogoče. Deputacija se je poklonila tudi ministerskemu predsedniku grofu Badeniju in ministrom vitezu Bilinskemu, baronu Glanzu in Gleispachu.

— **V Kamniku** bo v nedeljo 17. t. m. ob 3. uri popoldne volilni shod v mestni dvorani. Dosedanji poslanec g. ces. svetnik Murnik bo na tem shodu poročal o svojem delovanju v deželnem zboru, ob enem pa se bo postavil kandidat za bodoče volitve.

— **Sedemdesetletnico** praznoval je 9. t. m. bivši deželni predsednik kranjski g. baron Andrej Winkler. Mnogozasluznemu bivšemu predsedniku Kranjske in dobremu rodoljubi bodi usojeno doživeti še prav mnogo let!

— **Tržaški škof** dr. Glavina se je odpovedal svoji službi iz zdravstvenih ozirrov. Vsi laški listi so že polni domnevanj in predlogov, kdo bi naj bil bodoči tržaški škof. Seveda vsi ti predlogi gredo le na to, da bi bil novi škof strog Italijan, ki naj bi pritiskal ondote že itak tlačene Slovane ob steno. Upajmo, da se želje zagrizenih Italijanov ne vresničijo.

— **Gospodu dr. Josipu Vošnjaku**, dež. odborniku in bivšemu predsedniku pisateljskega društva, priredi to društvo dne 18. t. m. pri „Slonu“ slavnosten večer z vojaško godbo. Gosp. doktor zapusti prihodnji mesec Ljubljano in se preseli za stalno na Štajersko. Njegovi prijatelji, znanci in čestilci se vabijo, da čim mnogoštevilneje proslave pri njegovem odhodu ednega najzaslužnejših naših prvoboriteljev.

— **Podiranje** več večjih poslopij v Ljubljani, katere je zadnji potres občutno poškodoval, se je pričelo minole dni. Mej drugim podirajo staro bolnico, kresijo in Schreyerjevo hišo v Špitalskih ulicah itd. Zadnja stran „Lontovža“ je že malone podrta. Pročelno stran na Turjaškem trgu so popravili, kamor se prve dni prihodnjega meseca preseli dež. odbor.

— **Zadnja povodenj** napravila je na ljubljanskem barji do 10.000 gld. škode na poslopih, spravljenih pridelkih in drugem, ker je bilo vse to več dni pod vodo. To je pa le škoda na barji, ki spada pod ljubljansko mesto. Koliko je še škode na ostalem barji! Vidno je, da je ubogi Barjan zares pomoči potreben.

— **Na deželni kmetijski šoli na Grmu** pri Novem mestu je letos 33 učencev. Čuje se, da se namerava na tem zavodu tudi ustanoviti poskuševalna ščacija in sirarna.

— **Na zadnji mesečni živinski semenj** dne 8. t. m. se je prignalo 437 konj in volov, 296 krav in 51 telet, skupaj 834 glav. Kupčija je bila posebno za vole živahna.

— **Goldinarskih bankovcev** je bilo do konca meseca oktobra iz prometa vzetih, oziroma vničenih 56,116.822. V prometu jih je bilo še 1,766.539, katerim poteče veljavnost v prometu s koncem tega leta.